

YTTRANDE

Till
Södertälje kommun
Kommunstyrelsens kontor
151 89 Södertälje
Att: christine.strandberg@sodertalje.se

Externremiss Miljö- och klimatstrategi 2022–2030 Södertälje kommun (datum 2021-10-20)

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn ber härmed att få lämna synpunkter på rubricerade förslag till Miljö- och klimatstrategi 2022-2030 för Södertälje kommun.

Sammanfattning

Förslaget till Miljö- och klimatstrategi är ambitiöst men måste för att utgöra en grund för kontorens/bolagens planer och strategier förses med mätbara mål, vilka beslutas i respektive nämnder/styrelser. Målen ska uttryckas i form av data beträffande CO2-halt och andra miljödata. Dessa ligger till grund för de jämförelser och analyser som enligt vår mening ska ske årligen, ledsagade av de mål som föreslås gälla under nästkommande år. Förutom att det ger handfast ledning för de närmast berörda kontoren/bolagen så utgör de ett fundamentalt instrument för samordning med de övriga. Så mycket som möjligt av processen ska redovisas öppet, vilket gör att den kan följas av allmänheten och andra. Tillsammans med informationsinsatser, kampanjer mm från kommunen skapas därmed en större *medvetenhet* hos allmänheten (oss alla! privat och i vårt värv) om att i alla lägen, i hela vår levnad, beakta, ta hänsyn till och försöka minimera oönskad påverkan på klimatet!

Övergripande synpunkter

Miljö- och klimatstrategiförslaget (fortsättningsvis benämnt MKS) är oerhört ambitiöst genom att det försöker täcka in ”allt”. Samtidigt undviker det nogsamt nästan allt vad gäller att specificera målen i form av ”mått” – trots att de i diagrammet om ”De övergripande målen ... till år 2030” kallas just ”mätbara”. Vi antar att orsaken är att inte på förhand låsa kontor och bolag utan istället gynna ”kreativiteten”; att hålla alla vägar öppna. Tanken må vara god, men det innebär att förslaget tyvärr, enligt vår mening, blivit alltför abstrakt och okoncist för att tjäna som tillräcklig grund för de kontor och bolag som har att utarbeta sina respektive planer och strategier vad gäller att ta fram och presentera realistiska och uppnåbara måtvärden.

Med detta sagt anser vi att MKS-ens upplägg och disposition är bra men att den ska kompletteras så att den ger **handfasta och tydliga direktiv om vilka data och mätvärden – nuvärden och målvärden – som de ansvariga kontoren och bolagen vart och ett ska presentera i sina redovisningar**. Detta innefattar i förekommande fall ägardirektiv, miljöbokslut etc. De antydningar som anges som ”Mätbara mål” under ”Indikatorer” ska preciseras, och det ska tydliggöras att värdena ska nyttjas av samtliga inom området ansvariga kontor och bolag, beslutas i respektive nämnder/styrelser samt redovisas i miljöbokslutet. Alla är mer eller mindre beroende av varandra, och detta ställer såklart stora krav på samordning mellan ansvariga – men ger å andra sidan förutsättningar till att så realistiska (och icke motstridiga) värden som möjligt kan redovisas.

Vi efterlyser vidare en samordning med kommunens ”Handlingsplan för klimatanpassning 2022-2026” som f n är under remissbehandling eftersom den är delvis ”överlappande” med MKS. Denna handlingsplan är f ö betydligt mer konkret, koncis och överskådlig än MKS trots att den i stora stycken behandlar samma område! Vi har i vårt yttrande, daterat 2021-10-15, över handlingsplanen gett våra synpunkter på och förslag till kompletteringar betr områdena Bebyggelse, Infrastruktur, Naturmiljö, Hälsa, Utbildning och kommunikation – vilka vi anser högst relevanta för MKS. Se <https://sodertalje.naturskyddsforeningen.se/wp-content/uploads/sites/238/2021/11/Yttrande-Klimatanpassning-2021-10-15.pdf> . F ö skulle delar i denna handlingsplan med fördel kunna brytas ut och integreras i MKS-en!

Den slutliga MKS-en ska enligt vår mening innehålla information om hur arbets- och beslutsgången inom kommunen beträffande denna ser ut, inklusive en tidplan som anger när kontoren/bolagen förväntas redovisa sina planer, beslutade i respektive nämnder/styrelser, samt när den ska bli föremål för slutligt beslut i kommunstyrelsen.

MKS-en anger tidpunkterna för aktualitetsprövning av strategin till vart fjärde år och för handlingsplanerna vad gäller giltighetstid och uppföljning till 1-4 år. Vi anser att tidpunkterna ska samordnas, med **en enhetlig uppföljningstid för såväl strategin och handlingsplaner varje år**. I och med detta ges mer överskådlighet och undviks en alltför ”byråkratisk” process. Varje uppföljning ska redovisa aktuella data beträffande CO₂-halt och andra utsläpp, ledsagad av en analys vad gäller måluppfyllelsen (varför nåddes/nåddes inte de uppsatta målen?). Och så ska det redovisas krav inför nästa mätperiod. Fundamentalt för att kunna följa utvecklingen tidsmässigt är givetvis att målen är mätbara, dvs redovisas i form av sifferdata.

Avslutningsvis anser vi att processen löpande ska kunna följas av allmänheten och andra utanför de direkt involverade organen. Detta ställer vissa krav på öppenhet, något som såklart kan upplevas som en extra börda för de berörda. Samtidigt tror vi att öppenhet kan gynna samordningen.

Övriga synpunkter

Vi har ovan nämnt att vi anser MKS-en abstrakt och okoncis. Därmed har den också varit svår för oss att ge konkreta synpunkter på. Ett exempel är lydelsen av rubriken ”Kommunkoncernens indirekta växthusgasutsläpp (scope 3) ska minska”. Den och dess innehåll säger ju faktiskt ingenting utöver det invändningsfria ”minska”! Här följer ändå lite spridda synpunkter.

Kommunkoncernen måste få koll på alla leverantörsinköp (krav inför upphandlingar etc) så att de uppfyller hållbarhetskrav (som då rimligen måste specificeras). Det rör allt från matvaror (ekologiska, närodlade (*som inte nämns!* ...) etc) till byggvaror (kvalitet, varifrån de kommer, var de avverkats (trävaror), var de utvunnits (t ex cement). I vilken mån bör krav eller önskemål ställas på lokal produktion (vilket rör allt från färskhet till transportresurser). Detta är givetvis svårt eftersom även kostnadsaspekten måste vägas in ...

Cirkulär ekonomi ("kretsloppsekonomi") är ett nyckelbegrepp! Men det är samtidigt ett begrepp som kan betyda allt eller inget, beroende på om (och hur!) det definieras. Här finns t ex en rubrik som "*Resurser används effektivt i giftfria och cirkulära flöden*" och utsagan att "*Södertälje kommunkoncern har stor möjlighet att bidra till att minska miljöbelastningen från konsumtionen genom att inkludera ett livscykelperspektiv.*" Även om "*livscykelperspektiv*" beskrivs i en kommande bisats behövs såväl "livscykel" som "cirkulär ekonomi" och "cirkulära flöden" beskrivas och direkt relateras till våra lokala förhållanden.

Beträffande vilka material hus kan/ska byggas i (trä? betong?) så menar vi att det ska specificeras i MKS-en, och därmed utgöra obligatoriska krav för kontor och bolag etc. Här är det verkligen relevant med en livscykelanalys vad gäller material (från produktion till omhändertagande efter rivning). Samma sak anser vi ska gälla beträffande (ny)byggnaders energiförsörjning. Exempel är krav på att taken ska utformas, riktas etc så att de är optimalt anpassade för solceller. Angående (ny)byggande generellt sett anser vi det mycket viktigt att specificera att detta enbart får ske i eller i omedelbar anslutning till kommunens utpekade tätortskärnor (centrum, Järna, Hölö, Mölnbo och Enhörna) såvitt inte särskilda skäl finns.

Angående energiförsörjning menar vi att krav på att Igelstaverket bara ska få nyttja lokalt bränsle ska övervägas, liksom förbud mot att bränna plast. Den idag omfattande transportverksamheten från såväl andra delar av landet som från andra länder ger upphov till stora växthusgasutsläpp. MKS skriver ju också om att "skapa förutsättningar för samhället att minska växthusgasutsläppen".

MKS skriver om andelen "miljöbilar". Vi anser att det självklart ska stå "elbilar"! Pendlarparkeringar ska ha tillräcklig kapacitet. Att gynna cykling är synnerligen viktigt. Detta kan göras på många sätt, t ex genom tillgång till cykelvägar. MKS nämner bara att antalet meter cykelväg ska specificeras. Här menar vi att det dels ska anges var dessa ska etablera, t ex i staden, närområden, landsbygd, etc, dels att detta ska relateras till bilism/bilvägar (de är ju delvis beroende av varandra!). Inget sådant nämns i MKS. Ang cykling så bör det också göra insatser för att få fler att cykla (och färre att ta bilen). Exempel är informationsinsatser, cykelkurser, uthyrning, ...

Kommunens cykelplan är direkt relaterad till ÖP. Ett dilemma finns beträffande hur olika insatser (t ex infrastruktur) ska prioriteras. Ska man t ex avvakta med att anlägga en cykelväg i avvaktan på att det "ändå" ska göras något i området på sikt (exempel är ny avloppsledning, att hus avses rivas/byggas om 5 år)? Vi menar att insatser för cykling ska övervägas även utan sådan samordning, hur vällovlig den än kan förefalla.

MKS nämner att 6 % av resorna sker med cykel. Detta är såklart alltför vagt uttryckt! Räknas en tur till kiosken 3 km med cykel som en resa? Är det likvärdigt med bil 30 km till Stockholm? Angivelserna måste tydliggöras för att möjliggöra relevanta jämförelser! Problemet cykelstölder bör behandlas, liksom frågan om cykelställ/platser – vilka på många ställen behöver få större kapacitet.

Idag saknas ofta de mest elementära möjligheterna att parkera cykeln – och ibland har de försämrats (t ex har cykelställen på Stortorget avlägsnats).

För att stimulera övergången till eldrivna fordon menar vi att kommunen ska bedriva ett aktivt arbete för att etablera en god laddinfrastruktur, innefattande t ex laddstolpar även vid/i anslutning till områden som kommunen inte har rådighet över. Ett medel i det arbetet är också parkeringsplatser exklusivt för elbilar.

Angående elbilar och generellt för transporter menar vi att det bör övervägas om det ska ställas krav på att varor (till affärer, byggen, ...) ska levereras med rena elbilar. Liknande krav kanske kan ställas beträffande transporter/personalresor inom hemtjänsten, inom färdtjänsten, för avfallshämtning ... etc! Sammanhängande med detta är förstås frågan om kommunens laddinfrastruktur ....

Det hittills nämnda rör primärt klimatarbetet. Vad gäller arbetet för miljön, mer specifikt alltså, finns det såklart väldigt mycket att säga – och åtgärda. Låt os här bara ta upp en sak, nämligen luftkvaliteten på (trafik)utsatta ställen i staden. Exempel är Turingekorset, området kring centralen och Birkakorset. Förslag till åtgärder är dubbdäcksförbud, sänkta hastigheter (t ex m hj av farthinder), krav på dieselfordon att uppfylla utsläppskraven för Euro 6 (senare högre), införa fil för kollektivtrafik på Mälärbron (vilket styr om trafiken till Saltsjöbron – och kanske förmår en och annan att börja cykla!)

Låt oss avsluta detta axplock ur en nästan oändligt stor flora av tänkbara åtgärder, stort och smått, av relevans för miljö och klimat med den kanske allra viktigaste: **att skapa en medvetenhet hos allmänheten (oss alla! privat och i vårt värv) om att i alla lägen, i hela vår levnad, beakta, ta hänsyn till och försöka minimera vår påverkan på klimatet. Kort sagt en attityd- och beteendeförändring! I detta kan kommunen bidra stort genom att informera, genomföra kampanjer, visa på goda exempel – bara fantasin sätter gränsen!**

Södertälje den 10 februari 2022

Naturskyddsföreningen i Södertälje-Nykvarn

Lars Ljungdahl
Remissansvarig Södertälje
0705-669519, info@photronik.se